

Третман на прашањето на единството во Црквата од страна на теологијата на XIX и XX век - за овој број издвоивме по еден претставник од словенската и грчката школа...

ЦРКВАТА Е ЕДНА

Извадок од истоимениот текст, напишан од Алексеј Хомјаков, 1840 г., и објавен по неговата смрт во списанието „Православна ревија“ во 1864 г.

1.

Единството на Црквата нужно произлегува од единството Божјо, бидејќи Црквата не е мноштво од лица во нивната лична издвоеност, туку единство на Божјата благодат, такво што живее во мноштвото словесни созданија што ѝ се покоруваат на благодатта. Благодатта им се дава и на непокорните, и на оние коишто не се користат со неа (оние што го закопуваат талантот), но тие не се во Црквата. Единството на Црквата пак, не е привидно, не е апстрактно, туку вистинско и суштинско, налик на единството на многубројните органи во живото тело.

Црквата е една, без оглед на нејзината видлива поделеност за човекот што живее на земјата. Само во однос на човекот може да се признае поделбата на Црквата на видлива и невидлива; нејзиното единство е вистинско и безусловно. И оној што живее на земјата и оној што го завршил земниот пат, и оној што не е создаден за земен пат (како ангелите), и оној којшто не зачекорил по земните патеки (идните поколенија), сите тие се соединети во една Црква - во едната благодат Божја. Зашто сè уште невидливото создание Божјо за Него е видно, и Бог ги слуша молитвите и ја знае верата на оној што уште не го повикал од небитие во битие. Црквата пак, Телото Христово, се пројавува и се остварува во времето, не менувајќи го своето суштинско единство и својот внатрешен благодатен живот. Според тоа, кога се вели 'Црквата е видлива и невидлива' - тоа се вели само во однос на човекот.

2.

Црквата, видлива или земна живее во совршено заедништво и единство со целото тело црковно, чиј поглавар е Христос (Кол. 1, 18). Таа во себе ги содржи Христос и благодатта на Светиот Дух во сета нивна животна полнота, но не во полнотата на нивните манифестации, оти таа не дејствува и не управува во целост, туку толку колку што Му е на Бога угодно.

Бидејќи Црквата земна и видлива уште не е полнота и остварување на целата Црква на којашто Господ ѝ одредил да се пројави на конечниот суд на целото создание, таа дејствува и управува во нејзините граници, не судејќи му на остатокот од човештвото (1 Кор. 5. 12-13) и признавајќи ги за изопштени од нејзините редови, т.е. за оние што не ѝ припаѓаат, само тие коишто самите себеси се изопштуваат од неа. Остатокот од човештвото пак - туѓ на Црквата или со неа поврзан со нишки коишто Бог не сакал да ги открие - таа му го препушта на судот на Големиот ден. Таа земна Црква сама си суди себеси според благодатта на Духот и според слободата што ѝ е дарувана преку Христос, повикувајќи го и сето останато човештво на единство и восиновување Божјо во Христа, но на оние што не ги слушаат нејзините повици не им излекува пресуда, знаејќи ја заповедта на својот Спасител и Поглавар: „Не суди му на туѓ слуга“ (Рим. 14, 4).

(Алексеј Хомјаков, Богословски дела, II)

Цркваѝа е една, без о̀глед на нејзинаѝа видлива ѝodelеносѝѝ за човекоѝ ѝѝѝо живее на земјаѝа. Само во однос на човекоѝ може да се ѝризнае ѝodelбаѝа на Цркваѝа на видлива и невидлива; нејзиноѝо единсѝво е висѝинско и безусловно.

(...)

Затоа, не се битни организационите, административните или правните врски меѓу Црквите, туку врските на љубовта, благодатта, истата љубов и благодат којашто постои меѓу верните на секоја Црква, меѓу свештенството и народот. Односот меѓу владиката и свештениците не е однос на работодавец и вработени, туку благодатен и светотаински однос. Владиката е тој што му ја дава на свештеникот благодатта на свештенството, а свештеникот му ја дава на народот благодатта на Светите Тајни.

(...)

Епископите немаат право да се однесуваат како владетели не само спрема другите Цркви туку и спрема свештениците и верните на Црквата во којашто тие се владици. Тие имаат одговорност на надгледување и грижа во татковска смисла, да советуваат, да предводат, да се борат против невините, да ги умолуваат грешниците со љубов и со крепост, да претседаваат во љубовта. Но овие одговорности тие ги делат со свештениците. И свештениците, за возврат, гледаат на епископите како на свои отци во свештенството и им возвраќаат со еднаква љубов.

Сите работи во Црквата се управуваат со љубов. Сите одликувања се истакнуваат преку благодатта. Тоа не се одликувања од правна природа, туку на духовен авторитет. И меѓу верниот народ има разни благодатни дарови.

Затоа единството на Црквата не е прашање на послушност кон повисок авторитет. Не е предмет на потчинетост кон претпоставени. Надворешните односи не го сочинуваат единството. Ниту заедничките одлуки на соборот, па дури ни тие на Вселенските Собори. Единството на Црквата е дадено со причестувањето со Телото и Крвта Христови, со заедницата на Света Троица. Тоа е литургиско единство, единство во Светите Тајни.

Заедничките одлуки на Вселенските Собори не се основа, туку резултат на единството. Освен тоа, одлуките на Вселенскиот или на помесниот собор стануваат полноважни дури откако ќе ги прифати совеста на Црквата, во согласност со Светото Предание.

Папството е изопачување по превосходство на црковното единство. Тоа направило оваа врска на љубовта да биде принудна врска на тиранија. Папството е недоверба кон силата Божја и надевање во силата на човечките системи.

Но нека не мисли никој дека ѱаѱсѱвоѱо е нешѱо шѱо ѱосѱоѱо само на Заѱад. Во ѱоследно време ѱочна исѱо ѱака да се ѱојавува и меѓу ѱравославниѱе. Неколку необични ѱиѱѱули се каракѱерисѱини за ваквиѱ дух: „Архиеѱискоѱ на цела Грѱија”, „Архиеѱискоѱ на Северна и Јужна Америка”.

Но нека не мисли никој дека папството е нешто што постои само на Запад. Во последно време почна исто така да се појавува и меѓу православните. Неколку необични титули се карактеристични за ваквиот дух: „Архиепископ на цела Грција“, „Архиепископ на Северна и Јужна Америка“. Многупати слушаме како луѓето Цариградскиот Патријарх го нарекуваат „Лидер (водач) на Православието“ или слушаме како Русите зборуваат за Москва како за Трет Рим и како нивниот патријарх ги држи уздите на целото Православие. Всушност, настанаа многу остри соперништва. Сево ова се пројави на истиот светски дух, на истата жед за власт и им припаѓаат на истите текови што го карактеризираат денешниот свет.

Луѓето не можат да чувствуваат единство во разноликоста. Сепак, ова е длабока тајна. Нашата слабост или неспособност да го почувствуваме произлегува од состојбата на отуѓеност во којашто човечкото општество паднало. Луѓето се измениле и од личности станале издвоени и непријателски единки, индивидуи, така што не можат да го разберат длабокото единство на човечката природа. Човекот, меѓутоа, е еден и многумина: еден според неговата природа, многумина според личностите. Ова е тајната на Света Троица и тајната на Црквата.

Човекош, меѓушоа, е еден и многумина: еден според неговата природа, многумина според личностите. Ова е тајната на Света Троица и тајната на Црквата.

(од Alexander Kalomiros Against False Union, St. Nectarios Press Seattle, Washington)